

MIJN STRAAT

Ik ben tien jaar en ik ken iedere spleet, barst en scheur in de afbrokkelende stoepen langs beide kanten van Randolph Street, mijn straat. Hier ben ik op landerige middagen Hannibal die over de Alpen trekt, een soldaat verwickeld in een hevig gevecht in de bergen en talloze cowboyhelden die langs de rotspaden van de Sierra Nevada trekken. Met mijn buik op de tegels naast mierenhoopjes die als vulkaantjes opspringen op de scheidslijn tussen beton en kale grond, strekt mijn wereld zich uit tot in het oneindige, of ten minste tot Peter McDermotts huis op de hoek van Lincoln en Randolph, een blok verderop.

In deze straten lag ik in mijn kinderwagen, heb ik leren lopen, heeft mijn grootvader me leren fietsen, heb ik mijn eerste knokpartijtjes uitgevochten en ben ik voor sommige weggerend. Hier leerde ik het belang en de steun van echte vriendschap, voelde ik mijn vroegste seksuele prikkelingen en zag ik hoe, in de tijd van voor de airconditioning, de veranda's vol zaten met

buren die om een praatje verlegen waren en verkoeling zochten in de zomerhitte.

Hier gooide ik in epische toernooien de eerste van honderden Pinky-stuiterballen tegen de stoeprand. Hier beklom ik bergen vieze sneeuw, die 's nachts door de sneeuwschuivers van de straat op de stoep waren geschoven, waar ik overheen liep van hoek naar hoek als de Edmund Hillary van New Jersey. Mijn zus en ik stonden vaak met open mond door de enorme houten deuren van de kerk op de hoek naar binnen te staren en waren getuige van een eindeloze reeks doopplechtigheden, huwelijken en begravenissen. Ik liep achter mijn knappe, onverzorgd elegante grootvader aan als hij onzeker door de buurt liep met zijn verlamde linkerarm tegen zijn borst gedrukt, want lopen was zijn 'oefening' na de beroerte waarvan hij nooit helemaal herstelde.

In onze voortuin, niet meer dan een meter of wat van onze veranda, staat de grootste boom van de stad, een enorm hoge beuk. Die spreidt zich zo ver uit dat één goedgemikte blikseminslag ons allemaal zou doden, als slakken verpletterd onder Gods pink. In nachten waarin het dondert en de bliksem de gezinsslaapkamer in kobaltblauw licht zet, zie ik zijn takken bewegen, tot leven komen in de wind en de lichtflitsen, terwijl ik wakker lig en me zorgen maak om mijn vriend, het monster buiten. Op zonnige dagen zijn zijn wortels een fort voor mijn soldaatjes, een omheining voor mijn paardjes, en mijn tweede thuis. Ik geniet de eer dat ik de van ons blok de eerste ben geweest die helemaal tot bovenin is geklommen. Hier kan ik ontsnappen aan alles beneden. Ik kan uren dwalen door zijn takken terwijl het geluid van de gedempte stemmen van mijn maatjes, die proberen te zien hoe hoog ik al ben, van de stoep naar boven opstijgt. Op lome zomeravonden zitten wij, mijn vriendjes en ik, als de cavalerie bij zonsondergang, onder de neerhangende takken te wachten op het getingel van het belletje van de ijscoman, en dan naar bed. Ik hoor dat mijn grootmoeder me naar binnen roept, het laatste geluid van een lange dag. Ik stap onze veranda op, onze ramen stralend in de avondschemering, ik duw de zware voordeur open en sluit hem achter me en dan zit ik nog een uurtje met mijn grootvader in zijn enorme stoel voor het fornuis te kijken naar de kleine zwart-wit-tv die de kamer verlicht, die zijn spookbeelden op muren en plafond werpt, waarna ik in slaap dommel in het grootste en ver-

drietigste toevluchtsoord dat ik ooit heb gekend, het huis van mijn grootouders.

Hier woon ik met mijn één jaar jongere zus Virginia, mijn ouders Adele en Douglas Springsteen, mijn grootouders Fred en Alice, en mijn hond Saddle. We wonen bijna letterlijk in de boezem van de katholieke kerk, tussen de pastorie, het nonnenklooster, de Heilige Rosa van Limakerk en de lagere school, alles rondom een klein grasveldje.

Hoewel hij hoog boven ons troont, wordt God hier omringd door mensen, gekke mensen om precies te zijn. Mijn familie bezit vijf huizen die in een L-vorm staan met in de hoek de rode bakstenen kerk. Vier huizen met goeie, ouwe Ieren, de mensen die mij hebben opgevoed, de McNicholas', de O'Hagans, de Farrells. En aan de overkant een geïsoleerde buitenpost van Italianen, die mijn opvoeding hebben verlevendigd. Dat zijn de Sorrentino's en de Zerilli's uit Sorrento, Italië, die hier via Ellis Island en Brooklyn zijn aanbeland. Hier wonen mijn moeders moeder, Adelina Rosa Zerilli, mijn moeders oudere zus Dora, Dora's man Warren (een Ier natuurlijk) en hun dochter, mijn oudere nicht Margaret. Margaret en mijn neef Frank zijn danskampioenen die iedere jitterbugwedstrijd en jitterbugbeker winnen die langs de Jersey Shore maar te winnen valt.

Hoewel niet onvriendelijk tegen elkaar, steken de clans niet vaak de straat over voor de gezelligheid.

Het huis waarin ik met mijn grootouders woon, is eigendom van mijn overgrootmoeder, 'Nana' McNicholas, mijn grootmoeders moeder, die een stukje verderop in de straat woont. Mij is verteld dat de eerste heilige mis en de eerste dodenmis van ons stadje in onze woonkamer zijn opgedragen. We wonen onder toezien oog van mijn vaders oudste zus, mijn tante Virginia, die stierf op haar vijfde toen ze op haar driewieler voor het benzinstation op de hoek werd overreden door een vrachtauto. Haar portret aan de muur ademt een spookachtige adem de kamer in en straalt haar kommervolle lot uit over al onze familiebijeenkomsten.

Het is een formeel portret in sepiatinten van een klein meisje in een ouderwets kinderjurkje van wit linnen. Haar in het licht van de gebeurtenissen schijnbaar welwillende blik brengt de boodschap over: 'Pas toch op! De wereld is een gevaarlijke en meedogenloze plaats die je van je driewielertje schopt, de onbekende duisternis van de dood in en alleen arme, misleide en

ongelukkige zielen zullen je missen.' Haar moeder, mijn grootmoeder, had die boodschap goed begrepen. Na de dood van haar dochtertje lag ze twee jaar in bed, twee jaar waarin mijn vader die verder geen aandacht kreeg, met zijn verwaarloosde rachitis werd gedwongen in te trekken bij familie in een buitenwijk van ons stadje totdat ze was genezen.

Enige tijd later. Mijn vader ging van school toen hij zestien was om als knecht aan het werk te gaan in de Karagheusian Rug Mill, een lawaaierige tapijtfabriek vol weefgetouwen en andere oorverdovende machines aan beide kanten van Center Street in een wijk die Texas heette. Toen hij achttien was, vertrok hij op de *Queen Mary* vanuit New York om mee te vechten in de Tweede Wereldoorlog. Hij deed als vrachtwagenchauffeur mee aan het Ardennenoffensief, zag alles van de wereld wat hij ooit zou zien en ging terug naar huis. Hij speelde poolbiljart om geld, en nog goed ook. Hij ontmoette mijn moeder en werd verliefd, en beloofde haar dat hij een echte baan zou zoeken als ze met hem wilde trouwen (alarmbellen!). Hij werkte met zijn neef David 'Dim' Cashion aan de lopende band in de Ford Motor Plant in Edison en toen kwam ik.

Voor mijn grootmoeder was ik het eerste kind van haar enige zoon en de eerste baby in huis sinds de dood van haar dochter. Mijn geboorte gaf haar leven weer een doel. Ze maakte zich totaal van me meester. Haar missie was mij volledig te beschermen tegen de binnen- en de buitenwereld. Treurig genoeg leidde haar tomeloze toewijding tot onenigheid met mijn vader en een enorm geharrewar in de familie. We zouden er allemaal onder te lijden hebben.

Als het regent, hangt er een vochtige lucht over ons stadje met de geur van nat koffiedik die komt aanwaaien van de Nescaféfabriek aan de oostelijke stadsrand. Ik hou niet van koffie, maar wel van de geur. Die is geruststellend, hij verenigt de bevolking door een gemeenschappelijke zintuiglijke ervaring. Het is een fabriek die net als de tapijtfabriek kabaal maakt, voor werk zorgt en een teken is van de vitaliteit van onze stad. Dit is een plaats die je kunt horen en ruiken, waar mensen leven, pijn lijden, genieten van kleine genoegens, honkballen, overlijden, de liefde bedrijven, kinderen krijgen, zich bedrinken op lenteavonden en hun best doen de demonen op afstand te houden die anders zouden proberen ons, onze huizen, onze families en onze stad te vernietigen.

Hier wonen we in de schaduw van de torenspits, waar het heilige rubber het wegdek teistert, waar alles stiekem gezegend is met Gods genade, in het verbazende, razende, rassenrellen veroorzakende, vreemde vogels verdringende, swingende, naar liefde en angst speurende, harverscheurende stadje Freehold, New Jersey.

Laat de dienst beginnen.

MIJN HUIS

Het is donderdagavond, grofvuilavond. We zijn klaar voor vertrek. We zitten in mijn grootvaders auto uit de jaren veertig te wachten tot we in slagorde door iedere berg grofvuil gaan die op de stoepen van ons stadje is opgetast. Eerst gaan we op weg naar Brinckerhoff Avenue, daar waar de rijke mensen wonen en het afval het best is. We zijn gekomen voor uw radio's, alle radio's, of ze het nu doen of niet. We halen ze uit uw afvalberg, gooien ze in de kofferbak en brengen ze bij ons thuis naar 'het schuurtje', het onverwarmde houten hok van mijn grootvader, twee bij twee meter, in een hoekje van ons huis. Hier gebeuren magische dingen. In dit vertrek vol snoeren en radiobuizen ga ik naast hem zitten en kijk ik goed. Terwijl hij draden windt, dingen soldeert en slechte buizen vervangt door goede, wachten we samen op hét moment, dat ogenblik waarop de ruisende ademhaling, het mooie statische gezoem en de warme schemergloed van de stroom weer opbruisen in de skeletten van de radio's die we van de ondergang hebben gered.

Hier op mijn grootvaders werkbank is de herrijzenis realiteit. De diepe stilte wordt opgeheven als de verre, krakende stemmen van zondagspredikers, en ratelende reclamemannen, bigbands, vroege rock-'n-roll en hoorspeleries te horen zijn. Het is het geluid van de wereld buiten dat zich uitstrekt om ons te bereiken, dat in ons stadje doordringt en dieper nog, tot in ons hermetisch verzegelde universum op 87 Randolph Street. Eenmaal weer tot leven gewekt zullen al die apparaten voor vijf dollar per stuk verkocht worden in de kampen van de seizoenarbeiders, die die zomer weer verspreid zullen liggen langs de akkers buiten de stad. De 'radioman' komt! Zo staat mijn grootvader bekend onder de meestal zwarte arbeiders uit het zuiden, die ieder seizoen weer met de bus terugkeren om de oogst binnen te halen van het dan nog landelijke Monmouth County. Over zandpaden rijdt mijn moeder mijn sinds zijn beroerte verwarde grootvader naar de achteraf gelegen hutten, waar de omstandigheden sinds de Dust Bowl van de jaren dertig onveranderd gebleven zijn, om hem zaken te laten doen met de *blacks* in hun 'Mickey Mouse-kampen'. Ik ben één keer mee geweest en was doodsbang toen ik in het schemerdonker omgeven werd door gegroefde zwarte gezichten. Rassenverhoudingen, toch al nooit zo goed in Freehold, zouden tien jaar later in rellen en schietpartijen uitbarsten, maar toen heerste er slechts een bestendige, ongemakkelijke stilte. Ik was domweg de jonge leerling-kleinzoon van de radioman hier tussen zijn vaste klanten, wiens familie probeerde de touwtjes aan elkaar te knopen.

We waren behoorlijk arm, al dacht ik daar nooit zo over na. We hadden kle- ren, eten en een bed. Ik had blanke en zwarte vriendjes die het slechter hadden. Mijn ouders hadden allebei een baan, mijn moeder als juridisch assistent en mijn vader bij Ford. Ons huis was oud en al gauw zou het verval zichtbaar worden. Een petroleumkachel in de woonkamer moest het hele huis verwarmen. Boven, waar ons gezin sliep, vormde je adem op winterochtenden wolkjes boven de dekens. Een van mijn vroegste herinneringen is de geur van petroleum die mijn grootvader door een buis aan de achterkant van de kachel in de tank goot. We kookten op een kolenfornuis in de keuken; als kind schoot ik met mijn waterpistool straaltjes op de hete ijzeren kookplaat en keek ik hoe de stoom opsteeg. De as brachten we door de achterdeur naar de 'ashoop'. Iedere dag kwam ik grijs naar binnen van het

spelen op die berg kolenas. We hadden een kleine koelkast en een van de eerste televisietoestellen van de stad. In een eerder leven, voordat ik geboren was, was mijn grootvader eigenaar geweest van de Springsteen Brothers Electrical Shop. Dus stond in de beginjaren van de televisie in ons huis een van de eerste toestellen. Mijn moeder vertelde me dat burens uit het hele blok langskwamen om het nieuwe wonder te aanschouwen, om te kijken naar Milton Berle, Kate Smith en *Your Hit Parade*. Om worstelaars te zien zoals Bruno Sammartino in gevecht met Haystacks Calhoun. Toen ik zes jaar oud was, kende ik elk woord van Kate Smith' herkenningmelodie 'When the Moon Comes Over the Mountain'.

In dit huis was ik, door geboorte en omstandigheden, heer, koning en messias in één. Mijn grootmoeder verwendde mij, haar eerste kleinkind, als was ik mijn dode tante Virginia. Niets was te gek. Het was een verschrikkelijke vrijheid voor een jonge jongen en ik omhelsde haar totaal. Toen ik vijf of zes was, bleef ik tot drie uur 's nachts op en sliep tot drie uur 's middags uit. Ik keek tv tot het einde van de uitzendingen, en staarde in mijn eentje naar het testbeeld. Ik at wat en wanneer ik wilde. Mijn ouders en ik werden verre verwanten en in haar verwarring en verlangen de vrede te bewaren, stond mijn moeder mij volledig af aan mijn grootmoeder. Als verlegen kleine tiran vond ik al gauw dat de regels alleen voor de rest van de wereld golden, tenminste tot mijn vader thuishkwam. Dan was hij de norske baas in de keuken, een vorst die door zijn eigen eerstgeborene was onttroond op aandringen van zijn moeder. De ruïne waarin we woonden en mijn eigen eigenzinnigheid en macht op zo jonge leeftijd beschaamden me en maakten me verlegen. Ik kon zien dat de rest van de wereld anders was en ik werd door de jochies uit de buurt behoorlijk gepest met mijn gewoontes. Ik genoot van mijn bevoorrechte positie, maar wist ook dat het niet klopte.

Toen ik naar school moest en me moest aanpassen aan een tijdschema, ontstak ik innerlijk in een woede die het grootste deel van mijn schooltijd niet zou bekoelen. Mijn moeder en ik wisten dat mijn grootmoeders verwennerij al lang achter de rug had moeten zijn en het strekt haar tot eer dat ze probeerde me terug te krijgen. Dankzij haar verhuisden we van mijn grootmoeders huis naar de helft van een zogenoemd *shotgun*-huis, een lange en

smalle woning, op 39½ Institute Street. Geen warm water, vier kleine kamers, vier blokken bij mijn grootouders vandaan. Daar probeerde ze enkele normale grenzen te trekken. Het was te laat. Die vier blokken hadden net zo goed een miljoen kilometer kunnen zijn. Ik was ziedend van woede en verlies, en iedere keer als ik de kans kreeg, ging ik bij mijn grootouders logeren. Dat was mijn echte thuis en zij voelden als mijn echte ouders. Hier kon en zou ik niet weggaan.

Van het huis was nu nog maar één kamer, de woonkamer, bewoonbaar. De rest van het huis, onttakeld en verlaten, raakte steeds verder in verval, met een kille en tochtige badkamer, waar de enige wc van het huis was en een niet werkend bad. Mijn grootouders belandden in een staat van hygiëne en verzorging die me nu zou schokken en doen walgen. Ik herinner me dat het net gewassen, maar nog bevlekte ondergoed van mijn grootmoeder in de achtertuin aan de waslijn hing, en dat het me bang maakte en in verlegenheid bracht. Het waren de symbolen van lichamelijke en emotionele intimiteit, die het huis van mijn grootouders zo verwarrend en fascinerend maakten. Maar ik hield van hen en van dit huis. Mijn grootmoeder sliep op een versleten springveren bank met mij ingestopt naast haar, terwijl mijn grootvader in een klein ledikant aan de andere kant van de kamer lag. Dit was het. Dit was waar de grenzeloosheid van mijn jeugd toe had geleid. Dit was waar ik moest zijn om me thuis te voelen, veilig, geliefd.

De schurende, hypnotiserende macht van deze vervallen plek en deze mensen zou mij nooit verlaten. Ik bezoek de plaats nu nog in mijn dromen, keer op keer weer, terwijl ik ernaar terug wil. Het was een plaats waar ik me volledig veilig voelde en een verschrikkelijke, onvergetelijke, grenzeloze liefde kende. Het verpestte me en het vormde me. Het verpestte me, in die zin dat ik de rest van mijn leven moest worstelen met het trekken van grenzen om een leven te kunnen leiden waarin ik in mijn relaties nog een beetje normaal kon doen. Het vormde me, in die zin dat ik een levenslange zoektocht begon naar een 'eigenzinnige' plek voor mezelf, een wild verlangen waar ik met mijn muziek vastbesloten achteraan joeg. Het was een wanhopige, levenslange poging op gloeiende sintels van herinnering en verlangen mijn tempel van veiligheid te herbouwen.

Om de liefde van mijn grootmoeder te behouden, keerde ik me af van mijn ouders, mijn zus en een groot deel van de wereld. En toen kwam die

wereld binnenvallen. Mijn grootouders werden ziek. De hele familie trok weer bij elkaar in, weer in een half huis, op 68 South Street. Daar werd al gauw mijn jongste zus Pam geboren, stierf mijn grootvader en kreeg mijn grootmoeder kanker. Mijn huis, mijn achtertuin, mijn boom, mijn zand, mijn aarde ... mijn heiligdom was vervloekt en het land werd verkocht en werd een parkeerplaats voor de katholieke kerk van de heilige Rosa van Lima.